

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. (8-5) 266 3661, faks. (8-5) 266 3663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

I

Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO „DĖL APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 15, 19, 19¹, 19², 47, 55, 126, 127 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 55¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIII-2795 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4723“ TEIKIMO (TAIS NR. 20-9710)

Aplinkos ministerija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020-06-11 pavedimą Nr. S-2601, parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą „Dėl Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 15, 19, 19¹, 19², 47, 55, 126, 127 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 55¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-2795 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-4723“ (toliau – nutarimo projektas). Nutarimo projektu siūloma pritarti Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 15, 19, 19¹, 19², 47, 55, 126, 127 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 55¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-2795 pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-4723 (toliau – Įstatymo pakeitimo projektas).

Įstatymo pakeitimo projekto tikslas – paankstinti Lietuvos Respublikos Seimo 2020-01-28 priimto Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 15, 19, 19¹, 19², 47, 55, 126, 127 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 55¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-2795 (toliau – Įstatymas) 10 straipsnio 2 dalyje nurodytų Įstatymo 2 ir 7 straipsnių įsigaliojimą, numatant įsigaliojimo datą – 2020-11-01, vietoje Įstatyme numatyto šių straipsnių įsigaliojimo 2022-01-01.

Įstatymo 2 straipsniu pakeistos Aplinkos apsaugos įstatymo (toliau – AAĮ) 19 straipsnio 1, 2 ir 5 dalys. 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ūkio subjektas, gavęs taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą arba taršos leidimą (toliau – leidimas), pradėti eksploatuoti ūkinės veiklos objektą ir (ar) vykdyti ūkinę veiklą gali tik aplinkos ministro įgaliotai institucijai įsitikinus, kad ūkio subjektas įgyvendino leidime nurodytas sąlygas, kurios privalo būti įgyvendintos iki ūkinės veiklos vykdymo pradžios. 19 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad vykdant leidime nurodytą ūkinę veiklą, kietosios medžiagos (šalutiniai produktai, nurodyti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme, atliekos, žaliavos ir produktai) už teritorijos, kurioje vykdoma leidime nurodyta ūkinė veikla, ribų galės patekti tik tokiais atvejais, kiekiais ir būdais, kaip tai numatyta leidimo sąlygose ir (ar) aplinkos apsaugos normatyvuose, aplinkos apsaugos standartuose.

Įstatymo 7 straipsniu AAĮ papildytas nauju 55¹ straipsniu, kuriame numatyta atsakomybė už neteisėtą šalutinių produktų, nurodytų Atliekų tvarkymo įstatyme, atliekų, žaliavų ir produktų patekimą už teritorijos, kurioje vykdoma leidime nurodyta ūkinė veikla, ribų, kai ūkinės veiklos objektui eksploatuoti ar ūkinei veiklai vykdyti išduotas taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas arba taršos leidimas (toliau – leidimai).

Minėtos Įstatymo 2 ir 7 straipsniu keičiamos AAĮ nuostatos skirtos efektyviau spręsti aktualias aplinkos taršos problemas, todėl šios nuostatos turėtų įsigalioti kuo greičiau.

AAĮ 19 straipsnyje asmenims nustatyta pareiga veiklą vykdyti laikantis leidimo sąlygų ir imperatyvių teisės normų. AAĮ norma, kurios įsigaliojimą siekiama paankstinti, iš esmės taikytina

riboti birių ir kitokių kietųjų medžiagų patekimą už ūkinės veiklos vykdymo teritorijos. Ši nuostata nesuponuoja imperatyvaus taršos leidimų ar taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų keitimo. Įstatymas XIII-2795 įtvirtina alternatyvias sąlygas, kai kietosios medžiagos (šalutiniai produktai, žaliavos, produktai) gali patekti už ūkinės veiklos vykdymo teritorijos: a) kaip tai numatyta leidimo sąlygose; b) ir (ar) aplinkos apsaugos normatyvuose bei aplinkos apsaugos standartuose. Aplinkos ministerija rengia norminį teisės aktą – minimalius reikalavimus dulkėtumui mažinti laikant, kraunant, vežant birias kietąsias medžiagas.

Atkreipiame dėmesį, kad dauguma išvados dėl šio nutarimo pateikusių asmenų nurodo subjektyvius teiginius, kad įstatymo nuostatų dėl kietųjų medžiagų patekimo už ūkinės veiklos vykdymo teritorijos įgyvendinimas pareikalaus didelių investicijų, nepateikiama konkreti informacija apie įmones ar veiklos sritis, kurioms reikėtų ilgalaikių investicijų, priemonės, kurios turėtų būti įdiegtos, siekiant įgyvendinti aplinkos apsaugos reikalavimus ir nutraukti taršą.

Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos siūlymą apsvarstyti, ar pagrįstai Nutarimo projekte formuluojamas besąlygiškas Vyriausybės pritarimas įstatymo projektui Nr. XIIIP-4723, teikiame papildomus argumentus. „Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina teisę į sveiką ir švarią aplinką, pareigą tausoti gamtą ir atlyginti gamtinei aplinkai padarytą žalą (Konstitucijos 53 straipsnio 3 dalis, 54 straipsnis). Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad aplinkos apsauga yra valstybės bei kiekvieno gyventojo rūpestis ir pareiga, viešieji ir privatieji interesai turi būti skirti aplinkos kokybei gerinti (Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d., 2009 m. birželio 22 d., 2011 m. sausio 31 d. nutarimai). Aiškindamas šias Konstitucijos nuostatas, kuriose įtvirtinti konstituciniai aplinkos apsaugos pagrindai, Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad šiomis nuostatomis yra išreikštas vienas iš valstybės veiklos tikslų – užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką; aplinkos apsauga yra valstybės bei kiekvieno gyventojo rūpestis ir pareiga, viešieji ir privatieji interesai turi būti skirti aplinkos kokybei gerinti (1998 m. birželio 1 d., 2011 m. sausio 31 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimai); iš šių nuostatų visiems asmenims kyla pareiga tausoti gamtą; padarius gamtinei aplinkai žalą (nuostolius) – ją atlyginti (2003 m. spalio 29 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimai). Visi Lietuvos Respublikos teritorijoje esantys asmenys privalo susilaikyti nuo tokių veiksmų, kuriais būtų daroma žala žemei, jos gelmėms, vandeniui, orui, augalijai ir gyvūnijai; įstatymų leidėjas turi uždrausti veiksmus, darančius žalą natūraliai gamtinei aplinkai, jos objektams, ir nustatyti teisinę atsakomybę už tokius veiksmus; tokie draudimai bei teisinė atsakomybė už jų nepaisymą turi būti nustatyti tik įstatymu, o šių draudimų įgyvendinimo tvarka gali būti reglamentuojama ir poįstatyminiuose teisės aktuose (2005 m. gegužės 13 d. nutarimas). Konstitucijos 53 straipsnio 3 dalies ir 54 straipsnio nuostatas siejant su jos 46 straipsnio 3 dalimi, pagal kurią valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, taip pat 53 straipsnio 1 dalies nuostata, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata, Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje pažymėta, kad siekdama užtikrinti natūralios gamtinės aplinkos, atskirų gamtos objektų apsaugą bei gamtos išteklių racionalų naudojimą, atkūrimą ir gausinimą, valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, gali nustatyti specifines ūkinės veiklos sąlygas, procedūras, kontrolės priemones, taip pat tam tikrus ūkinės veiklos, susijusios su atitinkamų gamtos išteklių naudojimu, ribojimus ir draudimus (2005 m. gegužės 13 d., 2006 m. kovo 14 d. nutarimai); iš Konstitucijos, *inter alia* jos 46 straipsnio 3 dalies, 53 straipsnio 1, 3 dalių, 54 straipsnio kyla reikalavimas įstatymų leidėjui reguliuojant ūkinę veiklą nustatyti tokius jos ribojimus, kuriais būtų siekiama užtikrinti bendrą tautos gerovę, *inter alia* saugoti nuo kenksmingo poveikio žmonių sveikatą ir aplinką, racionaliai naudoti gamtos išteklius, atlyginti gamtinei aplinkai padarytą žalą (2014 m. gegužės 9 d. nutarimas)¹. Pažymime, kad pagal galiojančią teisinį reguliavimą įmonių veikloje turi būti nuolat taikomos priemonės, mažinančios taršą, tačiau neretai vengiama tai daryti arba taikomos nepakankamos priemonės, nepaisant visuomenės interesų ir neužtikrinant aplinkos apsaugos. Investicijos į aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimą turi būti integrali, sisteminė verslo dalis, planuojama ir įgyvendinama visame įmonės veiklos cikle, nelaikant to papildomomis išlaidomis ir (ar) įpareigojimais. Neretai birių krovinių taršai mažinti

¹ Oficialioji konstitucinė doktrina

<https://www.lrkt.lt/data/public/uploads/2017/05/2014-2016-2-skyrius.pdf>

pakanka organizacinių, technologinių procesų pokyčių, nereikalaujančių papildomo finansavimo (pvz., apsauginės sienelės, dengtas kroviny, drėkinimas ir pan.).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir kad šios įstatymo nuostatos taikomos veiklai, kuriai vykdyti reikia turėti leidimą, nuostatų, reglamentuojančių kietųjų medžiagų patekimą už ūkinės veiklos vykdytojo teritorijos, įsigaliojimo paankstinimas nebus nepakeliamas reikalavimas jokiai veiklos sričiai ar įmonei; nėra pagrįstų argumentų toleruoti daromą neigiamą poveikį dar metus ar ilgiau, todėl siūloma pritarti įstatymo projektui.

Pažymime, kad kai Vyriausybė pritarė ir 2019-07-10 nutarimu pateikė Seimui Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 15, 19, 191, 192, 47, 55, 126, 127 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 551 straipsniu įstatymo projektą, kuriame buvo numatytos nuostatos, reglamentuojančios teršalų (įskaitant žaliavas, produktus, šalutinius produktus, nurodytus Atliekų tvarkymo įstatyme, ir atliekas) patekimą už veiklos vykdytojo teritorijos, atsakomybės už šioje nuostatoje nustatytų reikalavimų pažeidimą, šio projekto įsigaliojimo terminas buvo nustatytas 2019-11-01, be išimčių dėl atskirų straipsnių įsigaliojimo, t. y. ir dėl minėtos nuostatos.

Įstatymo pakeitimo projektas tiesiogiai neįgyvendina Vyriausybės programos nuostatų. Nutarimo projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, jis nenotifikuotinas Europos Komisijai.

Nutarimo projektas derintas su visuomene ir suinteresuotomis institucijomis paskelbus Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Pastabas ir pasiūlymus pateikė Lietuvos pramoninkų konfederacija, Investuotojų forumas ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai (bendras raštas), Lietuvos Respublikos šilumos tiekėjų asociacija, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

Nutarimo projektą parengė Aplinkos apsaugos politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės (vadovas Raimondas Sakalauskas, tel. 8-686 00052, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt) vyriausioji specialistė Aušra Palubinskiene (tel. 8-695 17282, el. p. ausra.palubinskiene@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Derinimo pažyma, 4 lapai.

Aplinkos ministras

Kęstutis Mažeika